

อัชชัตตนิวิรัตติ

บอกอดีตกาล ตั้งแต่วັນนี้ แปลว่าแล้ว.

ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า ได้.....แล้ว.

เช่น เถโร คาม ปิณฺฑทาย ปาวิสิ.

อ. พระเถระ ได้เข้าไปแล้ว สูบ้าน เพื่อบิณฑะ.

เอวรูป กมฺม อกาสิ.

อ.ข้า ได้ทำแล้ว ซึ่งกรรม มีอย่างนี้เป็นรูป.

อัชชัตตนิวิรัตติ บอกให้รู้ กาล, บท, วจนะ, บุรุษ

บุรุษ	ปรสฺสพท์		อตฺตโนปท์	
	เอก.	พหุ.	เอก.	พหุ.
ประณมบุรุษ	อี	อุ	อา	อุ
มัธยมบุรุษ	โอ	ตุถ	เส	วุห
อุตตมบุรุษ	อี	มฺหา	อ	มฺเห

-วิรัตติหมวดนี้ลง อ, อิ, และ ส อาคม

-อี วิรัตติ เมื่อประกอบกับธาตุ รัสสะเป็น อิ เช่น กริ อา อ อุ อู อี อิ

-ลง อ และ ส อาคม เช่น อกาสิ

-อุ วิรัตติแปลงเป็น อีสฺ เช่น กรีสฺ

-แปลง อุ เป็น ออสฺ เช่น ออสฺ

-ใช้ อี ประณมบุรุษ แทน โอ มัธยมบุรุษ เช่น อกาสิ (ตฺว อ.ท่าน)

-ตุถ, มฺหา และเส ให้ลง อิ อาคมท้ายธาตุเสมอ เช่น กริตุถ, กริมฺหา, กริเส

-อี ประกอบหลัง ลกฺ ธาตุ แปลง อี เป็น ตุถ เช่น อลตุถ

-อี ประกอบหลัง ลกฺ ธาตุ แปลง อี เป็น ตฺถ เช่น อลตฺถ

หมวด ทิว ธาตุ ลง ย ปัจจัย

ทิว เป็นไปในความ เล่น (อ+ทิว+ย=พฺพ+อิ)

สำเร็จรูปเป็น อทิพฺพี, อทิพฺพิ, ทิพฺพิ ได้เล่นแล้ว, เล่นแล้ว.

สิว เป็นไปในความ เย็บ (อ+สิว+ย=พฺพ+อิ)

สำเร็จรูปเป็น อสิพฺพี, อสิพฺพิ, สิพฺพิ ได้เย็บแล้ว, เย็บแล้ว.

พุฐ เป็นไปในความ ตรัสรู้ (อ+พุฐ+ย=ชฺฌ+อิ)

สำเร็จรูปเป็น อพุชฺฌี, อพุชฺฌิ, พุชฺฌิ ได้ตรัสรู้แล้ว, ตรัสรู้แล้ว.

จี เป็นไปในความ ลั่น (อ+จี+ย+อิ)

สำเร็จรูปเป็น อจียี้, อจียิ, จิยิ ได้ลั่นไปแล้ว, ลั่นไปแล้ว.

มุห เป็นไปในความ หลง (อ+มุห+ย=ยฺห+อิ)

สำเร็จรูปเป็น อมุยฺหี, อมุยฺหิ, มุยฺหิ ได้หลงแล้ว, หลงแล้ว.

มุส เป็นไปในความ ถ่ม (อ+มุส+ย=สฺส+อิ)

สำเร็จรูปเป็น อมุสฺสี, อมุสฺสิ, มุสฺสิ ได้ถ่มแล้ว, ถ่มแล้ว.

รช เป็นไปในความ ย้อม (อ+รช+ย=ชฺช+อิ)

สำเร็จรูปเป็น อรชฺชี่, อรชฺชิ, รชฺชิ ได้ย้อมแล้ว, ย้อมแล้ว.

๑. ทดสอบการแจกธาตุ (ทิวพ)

บุรุษ	ปรสสप्त		อตตโนปท	
	เอก.	พหู.	เอก.	พหู.
ป.	อทิพพี,อทิพพิ	อทิพพีสุ	อทิพพา	อทิพพู
ม.	อทิพโพ, อทิพพิ	อทิพพิตถ	อทิพพิเส	อทิพพิวห
อุ.	อทิพพี	อทิพพิมหา	อทิพพ์	อทิพพิมหะ

๒. ทดสอบการแจกธาตุ (รชช)

บุรุษ	ปรสสप्त		อตตโนปท	
	เอก.	พหู.	เอก.	พหู.
ป.	อรชชี, อรชชิ	อรชชีสุ	อรชชา	อรชชู
ม.	อรชโซ, อรชชิ	อรชชิตถ	อรชชีเส	อรชชีวห
อุ.	อรชชี	อรชชิมหา	อรชซ์	อรชชิมหะ

ทดสอบแปลไทยเป็นมคธ

๑. เด็กน้อย ท. ได้เล่นแล้ว ในสนามเป็นที่เล่น ในหมู่บ้าน ฯ
๒. อ.ภิกษุ ท. ได้ข้อมแล้ว ซึ่งจีวร ท. ๓ ของตน ฯ ในอาราม ฯ
๓. อ.เรา ได้ลิ้มแล้ว ซึ่งหนังสือ ของตน ในวิหารชื่อว่าเชตวัน ฯ

ทดสอบการแปลมคธเป็นไทย

๑. วิสาชา มหาอุปาสิกา เชตวนมหาวิหาร มหาปสาธน์ อมุสลี ฯ
๒. อหิ ภารตปฺปเทเส มหามคฺเค อมุยฺหิ ฯ
๓. ตุมฺเห นิโครธารามมหาวิหาร อตฺตโน อตฺตโน ตีณิ จีวรานิ อสิพฺพิตถ ฯ